ولسي مبارزه څه ته وايي؟:-

ولسي مبارزه د عامو وګړو لپاره دخپلو حقونو، ازادۍ او عدالت لپاره پرته له دې، چې تاوتريخوالي وکاروي، د جګړي کولو يوه لاره ده. په ولسي مبارزه کي شامل خلک په پراخه کچه ټولنيز، سياسي او اقتصادي بدلون د راميڅته کيدو په خاطر د بېلابېلو تاکتيکونولکه اعقابونو، شلونونو، پرخه مظاهرو او نورو اقداماتو له لوري ولسي مبارزه په لاره اچوي، په ټوله نړۍ کي ولسي مبارزه په بېلابېلو نومونو لکه له تاوترخوالي خالي مبارزه، مخامخ اقدام، دخلکوواک، سياسي انکار او ولسي مبارزه(عدم تشدد)په نوم سره يادېږي. پرته له دي، چې مونږ کوم نوم ورته کاروو، د ولسي مبارزې اساسي يناميکونه(ځګړتياوې)ورته دي.

ولسي مبارزې تحريکونه څکه زيات طاقتور دي، چي دوي استبداد سره د مقاومت په خاطر پراخه ولسيګډون ته لاره هواروي. دوي ديوي نسبتاً ازادۍ او په عدالت ولاړې ټولنې يو لرليد وړاندې کوي. کله چي خلک دظالمو واکمنو سره د همکاريو د بندولو پريکړه وکړه، د سيستم لپاره دوام ډير زيات ستونزمنګرځي،کله چي کافي شمير خلک د غاړه نه ايښودلو پريکړه وکړي، سيستم دوام نشي کولاي او همدغه وخت دي، چي سيستم اړ دي چي تغير وخوري او يا هم سقوط وکړي،ګر چي د ولسي مبارزې مخالفينښه مخهز او ښو مالي سرچينو ته لاسرسی لري. دوي نه دي توانيدلي چي دپراخه ولسي غاړه نه ايښودني او مدني اخلال، چي ولسي مبارزې د پراخه اوستراتيژکي کړيو په وړاندې پښېټينګې کړي. همدا لامل دي، چي د ولسي مبارزې تحريکونو او مبارزې ډول ډول مخالفينو پر وړاندي بريالۍ ثابتې شوې دي.

د تيرې پيړۍ په هره لسيزه کي د نړۍ په شپږو لويو وچو کي، ولسي تحريکونو د ولسي مبارزو په ملاتړ متبيد رژيمونه پرځولي، د نظامي اشغال برخلاف يې بريالۍ مبارزې کړيدي او خپلوټولنو ته يې لا ډير عدالت او ازادۍ راوړې ده، د بلګې په ډول مدني مبارزې په جنوبي افريقاکي دنژادي تبعيض په له مينځه وړلوکي پريکنده رول درلود، ولسي مبارزې د امريکامتحده ايالتونوکي دښځو د حقونو، مدني حقونو او دمزدورانو د حقونو د لاسته روړلو لپاره وکاريده، دغه ډول مبارزې په فليپين، چيلي، اينډونيزيا، صربستان اونورو ځايونو کي ديکتاتورانو راپرځول دي، دغه ډول مبارزې په ډينمارک اوتيمورليستي کي دباندني اشغال مخه ونيوله، ولسي مبارزې د هند سره له بريتانې دازادۍ په اخستلوکي پريکنده رول ولوبولو، دغه ډول مبارزې په شرقي اروپا کي له اختلاس څخه دکيټاکنې ردکړې، په لبنان کي يې دسوريې اشغال پايې ته ورسولو او په نورو ډيرو هيوادونو کي يې د بشر حقونو، عدالت اوولسواکه خپلواکۍ لپاره کارول شويده.

کليدي مفاهيم:-

ولسي مبارزه د وسيلي په توګه او ولسي مبارزه يو اخلاقي چلند په توګه د وسلې په توګه ولسي مبارزه دسياسي لانجي يو ډول دي، عدم تشدد کله، چي له اخلاقي پلوه څېړل کيږي، هغه وخت بياعدم تشدد د اصولو يومټولګه وي، چي خلک له تاوتريخوالي ساتي. دولسي مبارزو په ځينو

بریالیو تحریکونو لکه د هند د ازادئ تحریک او د امریکا د مدني حقونو تحریک عدم تشدد د روحانیت په توګه خلکو ته تبلیغ کړه، خو ولسي مبارزې په کارونه کې داسي کومه ځانګړتیا نشته چې ددغه ډول مبارزې ترسره کوونکي د خپل ځان په خاطر وکاروي، په حقیقت کې د تاریخ په اوږدوکې داسي ډیر ممکن وو، چې اکثریت ولسي مبارزې له روحانیت څخه سرچینه اخستي وي، ددي برعکس اکثریت ولسي مبارزې له دیې حقیقت څخه سرچینه اخستي وه، چې دغه مباریزینو لپاره د مبارزې د تر سره کولو لپاره تریټولو موثره وسیله وه.

دواک یکنواخت اوپلوراستیکي تیوریاني:-

په ډیروټولنوکي د واک په اړه غالب نظر دادي، چې واک یوه یکنواخت پدیده ده(لومړني انځور وګورئ)ددي مانا داده، چې عام خلک ددوي د حکومت او ادارو پوښنه نیت،پریکړو او ملاتړ متکي دي، واک ته د داسي یوشي په توګه کتل کیږي، چې یواځې یی هغه خلک لري څوک د قوماندې په سرکي قرار لري او څوک، چې زیات دولت او د تاوتریخوالي وړتیا لري، دواک یکنواخت نظر له مخې واک پخپله را پیدا کیدوونکي، د وامداره او په اسانه نه بدلیدونکي ګڼل کیږي.

خو دواک پلوراستیکي تیوري یو بل نظر لري، ددغه نظر له مخې واک په پراخه توګه دخلکو په غاړه ایښودنه اوتعبداری ولاړې دي. دواک دپلوراستیک نظري له مخې واک دټولنې دبېلابېلو برخو په ګډون او رضایت ولاړ دي.واک مري دي واک د خپل سرچینو د تکمل لپاره بېلابېلو ادارو او خلکو په همکاری ولاړ دي، له دي امله د ولسي مبارزې تحریکونه ددي نظر، چې هغه خلک د عادي خلکو د ایتلاف له لاري د دولت اقدام مختل کوي کولای شي، چې هغه سرچپه اوبې تاثیره کړي ولاړ دي او خپلېتګلارې ته وده ورکوي.

داقداماتودکولواودممانعت اقدامات:-

دتاریخ په اوږدو کې ولسي مبارزینو سلګونه تاکتیکونه کارولي دي. دغه تاکتیکونه په دوه سترو ډلګیو ویشل کیږي، د ممانعت اقدامات هغه اقدامات دي په کوم کې، چې ولسي مبارزین هغه څه نه کوي د کومو، چې له دوي څخه د تر سره کولو توقع کیږي. ددغه ډلې تاکتیکونو یلګې دکارګرانو اعتصابونه، له مالیي ورکولو انکار کول او د مستهلیکو شلون دي. د تر سره کولو د

اقداماتو په ډلګۍ کې خلک هغه څه کول پیلوي کوم، چې دوي په نورماله حالاتوکي نه ترسره کوي او یا له دغه ډول کارونو د ترسره کولو څخه منع شوي وي.

ددغه ډول اقداماتو بېلګو کې اعتصابونه، ولسي وظاهري، ناستو او د مدني غاړه نه ایښودنو نور ډولونه شامل دي. ددغه تاکتیکونو ستراتیژکي تسلسل دتحریک دمخالفینو لپاره دموجود حالت دوام ستونزمنګرځوي، د تاکتیکونو ستراتیژیکي تسلسل عادي خلک هڅولي، چې په تحریک کې ګډون وکړي، دا چې تاکتیکونه بیلابیل ډولونه درلودلي شي زیات خطر لروونکي اوکم خطر لروونکي، دولتي او شخصي، متمرکز او خپاره، چې دغه ځانګړتیاوي ټولني له بېلابېلو برخو خلکو ته په مبارزه کې ګډون کولو وړتیا ورکوي.

یوالي،پلان جوړونه اوله تاوتریخوالي پاک نظم:-

بریالۍ ولسي مبارزې دري اصول یووالي، پلان جوړول او د تاوتریخوالي خالي نظم دي، د ټولني دبېلابېلو برخو څخه خلک څوک، چې شاید یو له بله متفاوت شکایتونه ولري، ټاکلي موخو د لاسته راوړنو په خاطر د متحرک کولو په مټ یووالي ترلاسه کیدي شي، د اقدام کولو لپاره د مواقعو او حالاتو په احتیاط ډک څېړني د مبارزو او تاکتیکونو ستراتیژیک تسلسل ته پلان ویل کیږي. په پلان جوړونه کې ممکنه شاګونه او د هغو لپاره احتمالي پلانونه هم شامل دي. له تشدد خالي نظم کې تاوتریخوالي نه کولو او یواځې او یواځې له تاوتریخوالي خالي تاکتیکونو کارول ستراتیژیک ژمنتیا شامله ده. ددي لامل دادي، چې تاوتریخوالي ولسي ګډون کموي، د تحریک مشروعیت ته زیان رسوي، نړوال ملاتړ راکموي او د وفاداریانو د بدلون چانس راکموي.

لس پښتني:-

۱ :-دخلکو لخوا د ولسي مبارزې دکاروني په مټ څه ډول ځواکمن واکمنو ته ماتي ورکول کیږي؟

هیڅ واکمن په موروثي لحاظ واک نلري. واکمن یواځې هغه وخت ځواک لري کله، چې دوی په ټولنه کې په میلیونونه خلکو ملاتړ له ځان سره ولري، ددي لپاره، چې واکمن کنترول ولري، باید پولیس، پوځ، عدلیه او ملکي مامورین (بیروکراسي) خپل کارونه ترسره کړي. په ټولنه کې خلک باید په با قاعده ډول کارونو ته لاړشي، مالیه اوکرایه ورکړي، په مارکیټونوکي سوداو اخلي ترڅو د دولتي تجارتونو او یا ددولت لخوا لایسنس ورکړل شوي تجارتونه تقویه کړي،

هغه خلک، چې په بهري بيړيو اوټرانسپورټ، همدارنګه په افهام او تفهيم او نورو اسانتياوکي کارکوي، بايد اموالو انتقال ته دوام ورکړي او خدمات ترسره کړي.

دا يوازې د يو څوګروپونو، چې دسيستم دفعاليت لپاره د هغوي ملاتړ پريکنده دي يو څو بېلګې دي. پدغه پوهيدلو سره ولسي مبارزين داسي ستراتيژياني رامينځته کوي، چې د خلکو لخوا د سيستم څخه ملاتړ لړزوي او د مخالفت لپاره د موجودو حالاتو تداوم ستونزمنګرځوي. د بغاوت او احتجاج کولو لپاره دستر شنيرخلکو متحريک کول په ځانګړې ډول هغه وخت کې، چې خلک خپل حق کاروي د واکمنو مشروعيت راکموي د دولت دکنترول داخلال له لارې د ولسي مبارزې تحريکونه د سيستم د تداوم بيه تريوي داسي کچې لوړوي، چې د سيستم مدافعين دسيستم د راتلونکي په اړه پښتني کول پيلوي هغه وخت، چې د دوي وفادارياني کمزوري شي، د استبداد هر ډول پلي کول بيا ستونزمنګرځي.

۲:-ولسي مبارزه څګه پيل کيږي؟

ډيري ولسي مبارزې لومړي اقدام کولو لپاره د عادي خلکو د وړتيا له لوړولو پيليږي، د خلکو تر مينځ د يووالي رامينځته کولو او نظم په خاطر دکم خطرلرونکي تاکتيکونه ډير مهم دي، د بېلګې په ډول وړاندي له هغي، چېګاندي په هندکي خپله لومړنۍ ولسي مبارزه پيل کړه، نوموړي مياشتې او کلونه د عادي خلکو سره په خبرو کولو، د هغوي په ستونزو پوهيدلو، د هغوي داميدونو او په ويرې باندې پوهيدلو باندې تير کړل.

هغه داحس، چې څرنګه د خلکو وفادارياني اوهمکاري راجلب کړي، رامينځته کړو، نوموړي خلک وهڅول، چې په (تعميري کار)کي ګډولني په خدمت کوم چا، چې په رياست باور له لاسه ورکړي او څوک، چې په اقدام کولو کي پر خپل ځان بې باوري وو ترسره کړي. يو ځل، چې مخامخ مبارزې له پيل لپاره د خلکو وړتيا زياته شي، دوي بيا اکثره دسيمه ييزو موضوعاتو، چې په پراخه کچه دعادي خلکوغوښتني منعکس کوي کي بشکيل کيږي، د بيلګي په توګه په پولنډکي د همغږۍ تحريک دکيشتو په يوتمځاي کي له مخامخ اقدام پيل شو.کله، چې دغه اقدام ديو موضوع په اړه بريا ترلاسه کړه او يوه ازاده اتحاديه يې رامينځته کړه، دغه بريا د هيواد په کچه د پولنډ په خلکو ستر رواني تاثير درلود او تحريک قوت ترلاسه کړ. همدارنګه د امريکا د مدني حقونو تحريک وروسته له هغه، چې په سبونو او دوکانونو کي احتجاجي ناستو او شلونونو د امريکا په يوڅو جنوبيښارونوکي نژادي تبعيض پايي ته ورسولو. دغه بريا وسره د تحريک د ولسي مبارزې بريا په ګډه کړه او په ډيره تيزۍ سره يې په ملي کچه توجه او د خلکو ملاتړ راجلب کړو.

۳:-زه څرنګه احتجاجونه تنظيم کړم؟

د يو تنظيم لپاره ستراتيژيکي پلان جوړونکي بايد د خپل تحريک موخې، وقوت نقطي،کمزورياني او وړتياوي او همدارنګه هغه ملاتړ، چې دريمګړي او باندني لوبغاړي يې

ورمولي شي بای دپېڅوته ګړي. هر کله، چې يو تحريک په روښانه ډول خپل لنډ مهالي، منځمهالي او اوږدمهالي موخې تعريف کړي او د حالاتو تفصيلي او سيستماتيکه ارزونه وکړي تحريک دغه مهال کولای شي په ښه طريقه هغه تاکتيکونه، چې دوي يې پلي کول غواړي په ګوته کړي، دغه وخت که تحريک وغواړي، چې د اصلي تاکتيک په توګه د احتجاجي مظاهرې څخه استفاده وکړي او هڅه وکړي، چې دغه تاکتيک کې بريالي شي دوي دغه وخت د خپل کار د تر سره کولو لپاره بېلابېلو تخنيکي او تاکتيکي اتحادو ته لاسرسی لري.

۴:-که احتجاج نه وي،نوڅه بايدترسره شي؟

ډير خلک فکر کوي، چې احتجاجونه د ولسي تحريکونو لومړنی فعاليت دي. خو له هغو ډول ډول تاکتيکونو څخه يو يې احتجاج دي کوم، چې په ولسي مبارزه کې تر سره کيدای شي. څه د پاسه دوه سوه تاکتيکونه موجود دي، چې له هغو څخه دولسي مبارزو په لاره اچولوکي استفاده کيدلي شي، ډول ډول شلونونه (مستهليکينو، سياسي اوتولنيز)، اعتصابونه،کاربندورکول، دکرايه ګانوله ماليو، فيسونو ورکولو انکارک ول، د عرايضو ورکول، مدني انکار، احتجاجي ناستي، دسرکونو بندول، او د موازي ادارو راميڅته کول د عدم تشدد يو څو تاکتيکونه دي. د تاکتيکونو غوراوی او تسلسل د تحريک لخوا د حالاتو ارزولو د تحريک د وړتيا او موخو په ارزولو ولاړي دي، ددي لپاره، چې يوضعيف تحريک دتحريک وړتيا لوړه شي.

خپل پيغام په درست ډول ورسولي شي او مخالف اخلال کړي شي، تحريک شايد دکم خطر لرونکي تاکتيکونه لکه شلونونه او د نامالومو سمبولونو ښودلو څخه استفاده وکړي، له څه وخت وروسته، چې تحريک پياوړي شي تحريک کولای شي، چې مزيد متمرکز اقدامات لکه احتجاجونه، مارشونه، احتجاجي مظاهرې او ولسي غاړه نه ايښودنې تاکتيکونه وکاروي. مهمه ده، چې په ياد ولرو، چې ددي له امله، چې احتجاجونه اکثره وختونه د هغو خلکو، چې ولسي مبارزې په لار اچولو په اړه فکر کوي د مبارزې يو معلوم اوښکاره تاکتيک دي.

ددي مانا دا نه ده، چې دوي دولسي مبارزې په لاره اچولو يواځنۍ لارې دي، د حالاتو په نظرکي نيولو سره نور تاکتيکونه هم موجود دي، چې هغه يوتحريک لپاره په کم قيمت بهتري پايلي ولري. نوښت او ستراتيژيک فکرکول د تحريک لپاره د تاکتيکونو په غوراوي کې ستر ارزښت لري.

۵:-که تحريک کريزمالرونکي مشرونلري بياڅه کيږي؟

په تاريخي لحاظه ډيرو موثرو ولسي مبارزو بدون له کريزما لرونکي مشرانو خپلي مبارزې په لاره اچولي، په جنوبي افريقا کې دنژادي تبعيض پرخلاف مبارزه هغه وخت، چې مشران يې زنداني وو او له خلکو سره يې تړاونه وو ډيري بريالي وي په ولسي مبارزو کې د مشر د شخصي جذابيت او د خبرو کولو له وړتيا مهمه داده، چې مشران په دي اړه، چې څرنګه د تحريک بيلابيل غړو ته غوږ ونيسي دهغو نماينګي وکړي. په متبادلو لارو چارو بيلابيل

اړخونــه وســنجوي او د ســیمه ییــزو مشــرانو ســره پریکــړې شــریکې کــړي. لــه دې بــر علاوه پــه کریزمـا لرونکـي مشـران لـه حـده زیاتـه اتکـا ځـاګـړي خطرونـه لـه ځـان سـره لـري، ځینـې وختونـه دغـه ډول مشـران دواکمنـو لخـوا دوي پـه واک کـي لـه شـریکولو لـه لاري او یـاهم د زنـداني کیـدو لـه لاري لـه مخـې ویسـتل کیـږي. نماینـده تحریکونـه رامینځتـه کیـږي کـوم، چـې کـولاي شـي، چـې کـه د تحریک مشر له مخې ویستل شي دوي نوي مشران رامینځته کړي.

۶:-که ځاني داسي فکرکوم چي ولسي مبارزه زما په هیوادکي نشي بریالۍ کیدي؟

ولسـي مبـارزې هـر وخـت نـه بریـالۍ کیـږي. خـو دغـه مبـارزې ددي سـره سـره، چـې پوهـان او نـور فکـر کولـو، چـي دغـه مبـارزې بـه بریـالۍ نشـي د چیلـي جنـرالګـیستوپینوسـتي د نـړۍ یـو خـونړۍ دیکتـاتورګـڼـل کیـدو ډیـرو خلکـو فکـر کولـو، چـې ولسـي مبـارزه بـه د نومـوړي پـه لـري کولـو کـي پریکنـده رول ولوبـوي خـو ولسـي مبـارزه دپینوشـي پـه لـري کولـو کـي مـوثره ثابتـه شـوه او ډیـرو کمـو خلکـو فکـر کـاوه، چـي صـربیایي دیکتـاتور، صاسـلولودان میلانسـوویچ (دبالکـان قصـاب)به د ولسـي مبـارزې دفشـار پـه پایلـه کـي لـه واکـهګـوښـه کـړل شـوي وي، خـو بیـا هـم کلـه، چـي میلانسـویچ خپلـو عسـکرو او پولیسـو تـه هغـو زرګـونـو مظـاهرینو، چـي پـه ۲۰۰۰کـال کـي یـې د نومـوړيګـوښـه کیـدل غوښـتل وځـپي. دوي پـه خپلـوښـاریانو د ډزو کولـو څخـه انکـار وکـړو او د نومـوړي د حکـم لـه منلـو څخه یې انکار وکړو. میلاسوویچ بله لار نه درلوده او له واکهګـوښـه شو.

کــه ستاســې پــه چاپیریــال کــي د ولســي مبــارزې د بریــا پــه اړه متــردد یاســت د ممکنــه متبــادلو لارو چــارو پــه اړه فکــر وکــړئ، چــي کــه هغــه حقیقــي وي دغــه متبــادلې لارې چــارې لــه داخــل څخــه دسیاســي ســمون، پــه تــاکنو کــي برخــه اخســتل، قــانوني سیســتم بانــدې عریضــي کــول د مخــالفینو ســره ډیــالوګ او خبــرې کــول، نړیوالــو لوبغــاړو څخــه د ملاتــړ غوښــتل او د وســله وال پــاڅون رامنځتــه کــول ټــول هغــه انتخابونــه دي، چــي د نــړۍ پــه بېلابېلــو برخــوکي ازمویــل شــوي دي، اګــر چــي دایقینــي نــه ده، چــي ولســي مبــارزه بــه بریــالۍ شــي دا هــم مالومــه نــه ده، چــې دغــه نــورې لارې بریــالۍ شي.

نـو ځکـه یـو مخـالفګـروپ باید داسـې لاره غـوره کـړي، چـې هغـه د متفـاوت خلکـو د ملاتـړ ترلاسـه کولــو د مســتبد د مشــروعیت د ځپلــو، اســتبداد د مخنیــوی او لــه منځــه وړلــو او موجــوده سیســتم د ملاتړو ترمنځ د ویش د رامنځته کولو زیات چانس ولري.

د تــاریخ پــه اږدو کــي ډیراپوزیســونګــروپونــه تیــر شــوي دي، چــا چــي یــا د انتخــابونو پــه اړه فکــر کـړی دی او ولسـي مبـارزې یـې تـر سـره کـړې ده. اګـر، چـې ځینـې وختونـه ولسـي مبـارزه د سیاسـي بـدلون رامنځتـه کولـو لـه نـورو لارو چـارو لکـهټـاکنو، حقـوقيګـوښـونو، افهـام او تفهـیم او لـه داخـل څخه د سیستم د سمون له تاکتیکونو سره مل وو.

۷ – که زمونږ مخالف تاوتریخوالی وکاروي نو بیا به څه کیږي؟

تاسې باید دا توقوع ولرئ، چې ستاسې مخالف به د تحریک په اړدو کې ستاسو برخلاف تاوتریخوالی کاروي. په تاریخي لهاظ دغه خبره تل په ثبوت رسیدلي ده.

لومړی، ددې لپاره، چې د رژیم لخوا د تاوتریخوالي ډک ځپلو مخنیوی وشي او یا هغه بند شي ولسي مبارزې تحریکونه کیدای شي له هغه تاکتیکونو پیل وکړي، کوم چې د تاوتریخوالي له لارې خپله ستونزمن وي.

د بېلګې په توګه د مستهلیکینو له خوا شلونونه، په کوم کې، چې خلک د ځنلګړو محصولاتو د نه اخیستلو لاره غوره کړې ده ، د دغه ډول احتجاج کوونکو ځپل ستونزمن دي،

ددغه ډول احتجاج کوونکي غیر متمرکز وي، او همدا لامل دی، چې حکومت نه پوهیږي، چې چا اعتصاب کړي دی او چا نه دی کړی،

کله چې احتجاجي مظاهرې او یا نور ولسي متمرکز تاکتیکونه وځپل شي، غیر سیاسي مقاومت یا غیر متمرکز او غیر فزیکي تاکیتیکونه لکه د فیس او یا له مالیې ورکولو انکار او یا ان عمومي اعتصاب، شاید د یو تحریک لپاره غوره انتخاب وي.

دویمه دا، چې ولسي مبارزې تحریکونه کولای شي، چې په نوښت ولاړ تاکتیکونه په دې خاطر، چې د دوئ د مخالف استبداد ولسي غبرګون رامنځته کړي وکاروي.

نړی ته د استبداد بربنډول، او د هیواد په داخل کې د انځورونو او قیصو له لارې د سرمایه ګذارۍ او نړیول شهرت له نظره د تحریک په پرتله د مخالف لپاره ستونزمنوي.

هر ډول استبدادي اقدامات ځاګړي اړخونه پېچلي کوي، ځنډوي او یایې بربنډوي، دغه کار ددې لامل ګرځي، چې واکمن نړیوال او ولسي ملاتړي له لاسه ورکړي.

دریمه خبره داده، چې د ولسي مبارزې یو لړ داسې بېلګې موجودې دي لکه په ۱۹۸۶ کال کې په فلستین کې، په ۱۹۸۸ کې په چیلي کې، په صربیا کې په ۲۰۰۰ کال کې او په یوکراین کې په ۲۰۰۴ کال کې، چرته، چې امنیتي ځواکونه اپوزیسوین سرهملګري شوي او دغه کار د رژیم لخوا د استبداد د تر سره کولو وړتیا تر ډیره بریده کمزوري کړې ده، د امنیتي ځواکونو د تحریک سره مل کیدل د ولسي تحریکو نو د هغو هڅو کوم، چې د رژیم څخه د امنیتي ځواکونو د ملاتړ د کمولو لپاره جوړ شوی وو، په پایله کې رامنځته شوی وو.

۸ – که زما مخالف نه قانع کیږي؟

ددې لپاره، چې تحریک بریا ترلاسه کړي، اړینه ده، چې د اسبداد سخت دریځي مسولین قانع کړل شي. لیکن اړینه ده، چې ځیني مفالین قانع کړل شي.

په یاد ولری، چې ولسي مبارزه ځکه موثره ده، چې دا د زرګونو هغه خلکو نظریات او افکارو ته بدلون ورکوي څوک، چې په مستقیماً روغ او استبداد څخه ملاتړ کوي. کل،ه چې ستاسي د مخالف د واک سرچېنې ضعفي شي، بیا ډیره پروا نه کوي، چې هغه قانع شي. د هغه واک یوې داسې نقطې ته راکمیږي، چې مخالفین پخپله فکر کوي، چې نوموړی د مبارزې په پایله تاثیر نه لري. له دغه امله هغه اړکیږي، چې د انتقال په شرایطو خبرې وکړي.

د بېلګې په توګه په ډول د نژادي تبعیض برخلاف په جنوبي افریقا کې په ۱۹۸۵ کال کې د سپین پوستو له تجارتونو سره سره پریکون د موخې لاندې ګروپ ته دومره زیان واړولو، چې دوی په حکومت د حکومتيټکلارو د بدلولو لپاره فشار رامنځته کړو.

دغه تجارتونه شاید له تحریک څخه ملاتړ باندی نه وي مجبور کړی شوي، خو دوی دې پایلې ته ورسیدل، چې د حکومت لخوا د تحریک د ځپلو څخه د ملاتړ پرځای د تحریک ځینې غوښتنې ومنې.

۹ – دابه ډیر وخت ونیسي که موږ انتظار نه شو کولای نو بیا به څنګه وي؟

ولسي مبارزه تل د وخت د خپل موثریتښودلو لپاره زیات وخت ته اړتیا نلري.

په داسې حال کې، چې په پولینډ کې د همغږئ تحریک تر لسو کلونو پورې پایلې ترلاسه نه کړل شوې، په فلپین کې اپوزیسون یوازې د څو کلونو په ترڅ کې وکړای شول ددغه هیواد دیکتاتور واکمن فیرنانډوس مارکوس راوپرزوي. هغه څه، چې د ولسي مبارزې لپاره بریګټي هغه د وخت تیریدل نه وي. بلکې هغه دادي، چې ایا تحریک د اقدام په ترسره کولو کې لاس دی او که نه؟

۱۰ – موږ څنګه بریا ترلاسه کوو؟

که ستاسی تحریک ولسي یوالی، له احتیاط ډک پلان او له تاوتریخوالي خالي نظم ولرئ، تاسی د بریا د ترلاسه کولو زیاتره چانس لرئ. په تحریک کې یووالی پریکنده رول لري ځکه تحریکونه هغه وخت، چې دوی د اکثریت اراده او ژمنتیا منعکس کړي. خلک په تحریک کې برخه اخلي ځکه، چې دوی په تحریک عقیده لري. خو که تحریک کې د یوالي کمی وي، که د تحریک موخه روښانه نه وي او یا مشکوکه وي، ډیر خلک به په تحریک کې ګډون کولو ته زړښه نه کړي.

پهټوله کې، بریالۍ ولسي مبارزې سړي او ښځې، کوچنیان، د منځني عمر خلک، موسنن خلک، د بېلا بېلو مذهبي او توکمیز پسمنظر لرونکي خلک، شګردان، مزدوران، پوهان، د تجارتيټولنې غړي او نور رایو ځای کړي دي.

پلان جوړول اړین دي ځکه، چې ولسي مبارزه د مخالف Protagincot لکه مبارزې، تحریک، مدنيګروپ او د هغوې مخالف ترمنځ یوه مقابله ده.

په دغه ډول یو مقابله کې، نظم او ستراتیژي د تحریک لخوا د رامنځته شوي قوت د انسجام لپاره اړین دی. په ولسي مبارزه کې مشرتابه د وسایلو د بهتر کاروني، د مخالف له کمزورو نقاطو څخه استعفاده کوي او د مخالف د اقداماتو د خنثی کولو، د وسایلو د رایو ځای کولو په خاطر ارزوني پېښېدون یو شمیر تاکتیکي او ستراتیژیکي پریکړې ترسره کوي.

ښې پریکړې ډیر کم وخت یو دم ترسره کیږي. د هغه پلان جوړونکو لپاره دوه ډوله پوهه اړینه ده.

لومړی، ستراتیژي جوړونکې د سیاسي، اقتصادي او ټولنیزو حلاتو، چې دوی ورسره لاس او ګریوان دي بشپړه پوهاوې ته اړتیا ده. دوی همدارنګه د ټولني د بېلابېلوګروپونو د خلکو احساساتو او غوښتنو باندې پوهیدلو ته اړتیا لري. دویمه دا، چې د تحریک دستراتیژي جوړونکي باید پوهه شي، چې ولسي مبارزه څه ډول کیږي؟ دغه پوهاوی له شخصي تجربې د کتابونو او فلمونو اوانټرنیټ ,له نورو باتجربي خلکو، چې په ولسي مبارزه اوسیاسي تنظیمونو کې تجربه لري په ځېر له وسایلو څخه ترلاسه کیږي.

له تاتریخوالي خالي نظم مهم دی. ځکه، چې د تاوتریخوالي د مبارزې موثریت راکموي. عموماً د حکومت لخوا ځپلو ته لاره هواروي او دغه ډول ځپل ته مشروعیت ورکوي. له دې برعلاوه کله، چې یوه مبارزه په تاوتریخوالي کېښکلیل شي، دغه کار ټولنې د خلکو لخوا په تحریک کې د خلکوګډون راکموي. ځکه دغه خلک به د تشدد ښکاره خطرونه مني.

باالاخره کله، چې یو تحریک د پولیسو او اردو پرخلاف تاوتریخوالی وکاروي، دغه وخت دا ناممکنه وي، چې د سیستم د مدافعینو وفاداریانو ته تغیر ورکړل شي. او امکان لري، چې هغه نه ویل شوي همدردیاني، چې د تحریک لپآره د سستم د مدافعینو ترمنځ موجود وي، هغه شاید له منځه لاړ شي. دا کار د ولسي مبارزې ددې ډینامک، چې ولسي مبارزه یوه نسبتاً ازاده او بهتره ټولنه رامنځته کوي برعکس دی. د تحریک اقدام د هر پسمنظر لرونکي عادي خلک اقدام کولو ته رابولي. له همدغه امله ولسي مبارزه له سیستم څخه دفاع کونکو خلکو ته دومره په زړه پورې واقع کیږي لکه څومره چې هغو خلکو ته وي کوم چې سمستم پای ته رسول غواړي.

تقل قولونه:

"په حقيقت کې د ولسي مبارزه وه کومه، چې په جنوبي افريقا کې تغير رامنځته کړ، کوم، چې په دولت د تغير لپاره فشار رامنځته کړو ولسي مبارزې Stalemate رامنځته کړو، چې له دغه امله داسې حالات رامنځته شو، چې دولت ورته ځواب نشو ويلی" ډاکټر جانيت چيري.

"د مبارزې اصلي موخه د توجو راجلبول دي. په يو ګوښ کې کوم ته، چې څوک توجو نه کوي، کې ولسي مبارزه ترسره کول يو بې ځايه هڅه ده. که تاسي مبارزه کول غواړئ، تاسی اړياست، چې دومره خلک خپلې مبارزې ته راجلب کړئ څومره، چې تاسې کولای شئ" مخسولي جيک.

((ددې لامل، چې استبداد بګيټې وو، داوو، چې د دينوټن د دريم قانون ، عمل او ردعمل په شان وو. کله، چې تاسې استبداد زيات کړئ، مقاومت هم زياتيږي" ايوان مارويک

"د ولسي مبارزو ستونزه داده، چې دوی د جدي نظم او روزنې اړتيا ته ارزښت او روزنې، ستراتيژۍ جوړونې او پلان جوړونې او د خلکو د استخدام او هغه شيان، چې د يو تحريک لپاره ترسره کيږي، په رسميت نه پيژني. دغه ډول تحريک يو دم نه رامنځته کيږي. د ولسي مبارزې لپآره اړينه ده، چې په سيستماتيک ډول ترسره شي" جيمز لانس

د خلکو لخوا د غبرګون اساسات

د خلکو لخوا د غبرګون کليد

بربنډ يې کړئ: بې عدالتۍ بربنډې کړئ،بټول ونګوئ

بيرته يې ترلاسه کړئ. موخو ته په ثبوت ورسوئ، د ارزښت کمونه ونګوئ له سره يې په اړه فکر وکړئ. په بې عدالتۍښکار ګړئ، له سره تغير سره مقابله وکړئ.

له سره جهت ورکړئ: ملاتړ ته تحريک ورکړئ، له رسمي لارو چارو ځان خبر کړئ.

مقاومت وکړئ: د ويرې او رشوت ورکولو په وړاندې ودريږئ.

د خلکو لخوا د غبرګون موډل (نمونه) دبې عدالتۍ سره د مخالفت لپاره ده.

غبرګون:

کله، چې يو بريد د هغه څه لپاره، چې بريدونه کيږي ملاتړ او يا د هغه لپاره د توجو لامل ګرځي، دغه حالت ته غبرګون ويل کيږي هره بې عدالتي اويا له نورم څخه سرغړونه دې بې عدالتي او يا سرغړوونکو پروړاندې غبرګون رامنځته کوي.

غبرګـون د مخالفت عامـه فکر او یـا د مخالفت د زیـاتو کړنـو لامـلګـرځـي. ان کـه سـر غړوونکي یـې عـدالتۍ لـه املـه غبرګـون سـره مـخ نشـي، پـه اوږد مهـال کـې دغـه ډول اشـخاص لـه غبرګـون څخـه تېښته نشي کولای.

د قـویګـروپونـو لخـوا اکثـره بـې عـدالتیاني غبرګـون نـه رامنځتـه کـوي، ځکـه دوی کـولای شـي، چـې د خلکو غوسه د لاندې اقداماتو له لارې راکمه کړي

د بې عدالتیو له امله رامنځته شوې غوسې د کمولو لپاره پنځه لارې موجود دي:

۱ – اقداماتبېول

۲ – د موخې ارزښت کمول

۳ – هغه څه، چې رامنځته شوي د هغه بیا تفسیرول

۴ – د عدالت د صبغې ورکولو په خاطر رسمي لارې چارې کارول

۵ – هغه خلک، چې پکې دخیل دي هغوي ته جایزه ورکول او یا ویرول

په بې عدالتۍ ولاړ برید په اړه د خلکو نظریات:

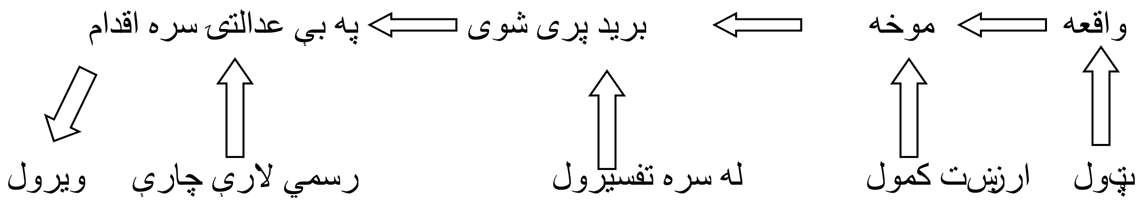

د غوسـې د کمولـو او دا، چـې هغـه څـه ډول د یـوې پېښـې سـره تـړاو پیدا کـوي پنځـه طریقـې د هغـې په اړه د خلکو نظر او د دوی غبرګـون:

د غبرګـون لپاره دوه شرطونه:

۱ – یو اقدام ظلم دی، ناروا، زیاتی او غیر متناسبګڼل کیږي.

۲ – د اقدام په اړه مالومات اړونده خلکو ته مفاهمه کيږي.

د بې عدالتئ له امله رامنځته شوې غوسې د زياتولو پنځه لارې

- اقدام بربنډ کړئ
- په ثبوت ورسوئ
- کړنه بيه بې عدالتئ سره تفسير اوتېګـار پرې ږګـړئ.
- ولسي انديښنې له بيا سره متحرکې کړئ (له رسمي لاروچارو ځان وساتئ.

د ويرولو او ستايلو کړنې په ځګـه او مقاومت ورسره وکړئ.